

JANÁČKOVA
KONZERVATOŘ

A GYMNÁZIUM
V OSTRAVĚ

I/2 – Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a
informační gramotnosti

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0642
Číslo materiálu	VY_12_INOVACE_ČJ34_16
Název školy	Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, Československá 40, 702 00 Ostrava-Moravská Ostrava
Autor	Mgr. Tomáš Kubec
Tematický celek	Česká literatura v 2. pol. 20. století
Ročník	4. ročník gymnázia
Datum tvorby	12.01.2013
Anotace	Pracovní list – Kladivo na čarodějnice
Metodický pokyn	Lze použít při výuce k základnímu rozboru textu a k zopakování literární teorie
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Václav Kaplický - Kladivo na čarodějnice

I.

„Jsou na světě, pane děkane, věci, které lze dlouho utajovat i před nejbližšími, nakonec však přece jen vyjdou najevo. Dovolte, carissime, abych vám vyprávěl příhodu, která se před nějakým časem stala v diecézi štrasburské. Jakýsi dělník za městem řezal polena. Najednou ho začala obtěžovat velká černá kočka. Sotva ji zahnal, objevily se další dvě černé kočky a všechny tři zuřivě dorážely na drvoštěpa. Jen s velkou námahou se mu je podařilo klackem odehnat. Netrvalo ani hodinu, a za drvoštěpem přišli městští biřici, chopili se ho a předvedli před soudce, který jej obvinil, že prý těžce zranil tři vážené paní z města. Drvoštěp se bránil, že ještě nikdy na žádnou ženu nevztáhl ruku. „Vždyť se to stalo před hodinou!“, rozhorlil se soudce. Teprve teď se drvoštěp rozpomněl na příhodu s kočkami. Jen tak *probatum fuit*[#], že ty tři vznešené městské matrony byly ve skutečnosti čarodějnice, které po dlouhá léta své spojení s démonem dovedly utajit, a to nejen před celým městem, ale i před svými manžely a dětmi. Co tomu říkáte, Důstojnosti?“

Boblig se díval vítězoslavně na šumperského děkana, ale ten ho zpražil:

„Proč mi to vypravujete, pane? Znáám ten příběh. Dominikán Jakub Sprenger jej zaznamenává ve svém díle *Malleus maleficarum*!“ pravil s odporem. (...)

II.

„Přiznejte se, Kryštofe Lautnere! Ušetřte nás i sebe ...“

Vězeň se pousmál. Sekretář Schmidt se bojí krve z rozmačkaných palců. Připravil však o život nevinného člověka – to se nebojí!

„Spíše já bych měl volat: Ušetřte nevinného!“

Boblig nedbal na kontroverzi mezi sekretářem a inkvizitem a dal pokyn katovi.

Studený kov již obemkl věžňovy palce. Snad je to týž nástroj, jímž byly rozdrceny prsty Kašparovy a Zuzaniny, pomyslel si Lautner. Co asi zkusily útlé prstíky děvčete, než z nich kat tímto nástrojem udělal kaši!

Lautner pocítil nepříjemný tlak na palce. Zaťal zuby a přivřel oči. Musí být statečný! Nesmí té krvelačné bestii udělat radost!

„Začni, mistře Jokle!“

Rys vycenil zuby, vlastně jen vykotlané pahýly. Z úst se mu vyhnula pára. Jistě páchne krví.

Tlak na palce zesílil, pronikavá bolest šířila se z rukou do celého těla.

„Ach bože!“ zasténal mučený.

Boblig dal katovi znamení; mistr Jokl přestal utahovat šroub.

„Kryštofe Lautnere, ptám se vás znovu: chcete dobrovolně udělat doznání o svém černokněžnictví?“

„Ne!“

„Mistře Jokle, pokračuj!“

Bolest se hned zdvojnásobila, ztrojnásobila. Jak rád by vězeň tím kusem železa roztříštil inkvizitorovu hlavu! Jenže i s takovou reakcí mučeného bylo počítáno; mladý Hay byl připraven zachytit vězně, kdyby ho něco takového napadlo.

„Ještě víc, Jokle, můžeš-li!“

Z úst Lautnerových vycházely nelidské skřeky. Bolest byla již silnější než vůle mučeného.

„Doznejte svou vinu, Lautnere! Zkraťte své utrpení!“ pištěl páter Schmidt, jehož nervy nemohly snést tak hrůzný obraz.

Zkrátit utrpení! Stačilo jediné slůvko. Jen jediné slůvko, Kryštofe Lautnere! Někdo jako by taková slova šeptal do nebožákova ucha. Ne, to není možné, bránil se ještě nešťastník. Je třeba hájit svůj život! Je třeba hájit pravdu proti lži!

„Nemohu!“ vykřikl děkan.

Lautnerův hlas byl prosycen slzami. Zkušený Boblig věděl, že nastává krize, že mravní zlom delikventa je již nablízku. Pohlédl na kata, který ještě jednou otočil šroubem. Krev kapala na kamennou podlahu, tělo mučeného se kroutilo, z Lautnerových úst vycházel nelidský řev; nicméně se ještě z posledních sil bránil.

Na Bobligových tvářích se objevil úsměv. Takový zpěv měl rád. Ještě minutku, dvě, a tvrdošíjný děkan šumperský bude na tom stejně jako Kašpar Sattler.

[#] bylo dokázáno

Otázky

I)

a) Zařaďte autora do historické etapy, literární skupiny (podle přístupu politického režimu k jejich tvorbě).

b) Uveďte základní autorovy biografické údaje.

II)

a) Určete na základě ukázky literární žánr, ten pak blíže popište.

b) Kde se inspiroval autor k napsání tohoto díla?

III)

a) Stručně popište děj díla.

b) Vysvětlete název díla. Náповědou vám může být poslední věta v **ukázce I**.

c) Na základě **ukázek** (znalosti díla) charakterizujte vztah mezi Bobligem a Lautnerem.

d) **Přečtěte si ukázku první** a odpovězte, co zapříčinilo rozmach čarodějnických procesů.

e) Jakým způsobem se získávalo přiznání z lidí obviněných z čarodějnictví (**viz ukázka II.**)?

f) **Přečtěte si ukázky** a charakterizujte, jakým jazykem je dílo napsáno.

g) Vyhledejte v **textu** archaismy a historismy.

h) Co značí u termínu *probatum fuit*[#] mřížka v horním indexu? Jak se tento prostředek nazývá?

i) Odhadněte, jak asi skončí Lautnerovo mučení.

j) Napište recenzi na stejnojmenný film (O. Vávra 1969).

[#] bylo dokázáno

Použitá literatura:

KAPLICKÝ, V.: *Kladivo na čarodějnice*. Československý spisovatel, Praha 1987.